

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Redactie en beheer : Mr René Victor, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

INTERGENTIEL RECHT

Wie, na het moederlandsch recht, het koloniaal recht in studie neemt, komt in een nieuwe wereld binnen.

In een land groot als Congo, bewoond door tal van volken, volksstammen en personen, behorende tot verschillende rassen, die veelal op verschillende trappen van beschaving staan, die derhalve verschillende instellingen, zeden en gebruiken en verschillende opvattingen hebben, meerendeels afwijkende van die welke in het moederland heerschen, was het naar het oordeel van den wetgever van 1908 noodzakelijk dat de wetgeving, welke uiting van een europeesch volk als het Belgische, met al de bovengenoemde feiten en omstandigheden rekening zou houden.

Op grond hiervan werd dan ook volgens art. 4 der Koloniale Keure de bevolking van Congo in verschillende groepen verdeeld, namelijk twee hoofdgroepen : de Europeanen en de inlanders, en twee bijgroepen, de met Europeanen gelijkgestelden en de met inlanders gelijkgestelden, opdat voor iedere klasse een rechtstoestand geschapen zou kunnen worden, die het meest met de rechtsbegrippen van de leden dier klasse zou overeenkomen.

Voor de groep van Europeanen en die met Europeanen gelijkgestelden, t.t.z. de ingeschreven inboorlingen, komt de toestand overeen met dien in het moederland : het geschreven recht is de overheerschende regel, en het gewoonterecht de kleine uitzondering.

Voor de groep der inlanders daarentegen is het staats- en administratief recht en het strafrecht grootendeels, maar het privaatrecht alleen

bij uitzondering gecodificeerd, zoodat voor haar juist het gewoonterecht, in de Hollandsche overzeesche gebieden «adatrecht» genoemd, den overheerschenden regel vormt.

Alsdan ontstaat de vraag naar welk recht betwistingen tusschen aan verschillend recht onderworpen lieden beslecht moeten worden.

Uiteraard kunnen dergelijke kwesties zich niet voordoen in een land als het onze, waar de bewoners niet aan verschillend privaatrecht onderworpen zijn.

Maar waar echter geen eenheid van privaatrecht binnen eenzelfde staatsverband voor de bevolking bestaat, zal bij het onderling rechtsverkeer van de onder verschillend recht levende bevolkingsgroepen veelal een antwoord op de vraag onvermijdelijk zijn : naar het recht van welke der partijen de verschillende onderdeelen harer rechtsbetrekking moeten worden beoordeeld.

Men denke zich het geval dat een Belgisch staatsburger en een niet ingeschreven Belgisch onderdaan, ieder onder een ander privaatrecht levend, maar staande onder hetzelfde staatsgezag, een overeenkomst sluiten of dat tusschen hen een verbintenis door een eenzijdige handeling (misdrijf, oneigenlijk misdrijf, oneigenlijk contract) ontstaat.

Dergelijke gevallen doen zich in een land met verscheidenheid van privaatrecht als Congo voortdurend voor.

Men kan ook een gemengd huwelijk (tusschen Europeanen en inboorlingen) voorstellen, alhoewel dit tot hiertoe zeer zeldzaam is gebleven.

Onder intergentiel recht, ook nog quasi internationaal privaatrecht genoemd, verstaat men het geheel der regelen die aanwijzen welk recht toepasselijk is bij de conflicten der verschillende soorten van privaatrecht die naast elkander in eenzelfde staatsverband gelden.

Men zoekt tevergeefs in de congoleesche wetgeving naar eenige algemeene voorschriften die bij de botsing der verschillende soorten van privaatrecht zijn in acht te nemen.

Onze wetgever heeft er zich niet aan gewaagd en heeft zich beperkt, ter gelegenheid van het decreet op de inheemsche rechtsmachten, een richtsnoer te geven voor de betrekkingen tusschen inboorlingen.

Volgens art. 11 van het K. B. van 13 Mei 1938, dat de decreten op de inheemsche rechtsmachten samenordent, dienen de geschillen onder al de inlanders, zonder onderscheid van groep, dus afgezien van hun gebeurlijke overgang van de tweede naar de eerste klasse, ahangig gemaakt voor de inheemsche rechtbanken, en beslecht volgens het gewoonterecht «tenzij ze uitdrukkelijk hebben laten weten dat ze zich aan het geschreven recht hebben onderworpen».

Maar voor het rechtsverkeer tusschen niet ingeschreven inboorlingen, die de massa der Belgische subjekten uitmaken, en Europeanen, bestaan er tot hertoe nog geen positieve bepalingen.

Het mag verwondering wekken dat dit onderwerp nog zoo weinig ter sprake werd gebracht.

Het is echter te verwachten dat bij meerdere ontwikkeling der inlanders, het rechtsverkeer tusschen Europeanen en Belgische onderdanen zal toenemen en daardoor die vragen steeds dringender eene oplossing, hetzij door den wetgever, hetzij door de wetenschap, zullen behoeven.

Les «*Novelles*» in het eerste boek van het Koloniaal recht, — Kapitel «*Des habitants et de leurs droits N° 68*», — lossen dit belangrijk probleem op een zeer eenvoudige wijze op: «*l'on doit considérer la loi écrite comme idéalement supérieure aux coutumes indigènes; dès lors, en cas de conflit entre les deux, le choix ne peut être douteux: le droit écrit doit l'emporter sur le droit coutumier. Ce principe doit cependant être tempéré en ce sens qu'un large pouvoir d'appréciation sera réservé aux tribunaux...*»

M. Halewijn tevens in zijn vermaard werk

over «*La Charte Coloniale*» B. II. bl. 165, geeft de voorkeur aan het costumiere recht.

Daar de stof door geen tekst geregeld wordt, en beide rechten op gelijke wijze door den kolonialen wetgever erkend zijn, bestaat er, m.i. geen wettige reden van voorrang.

Bovendien, bij uitsluiting van het adatrecht, kan het rechtsbewustzijn der inlanders gevoelig gekwetst worden en tot gevolgen leiden welke in strijd zijn met de algemeen erkende rechtvaardigheidsbeginselen.

Zou het niet hoogst onbillijk zijn hun een recht op te dringen dat voor hen niet begrijpelijk is, en tegelijkertijd hun eigen wel begrepen recht stelselmatig op zijde te zetten?

Daar beide rechten op voet van gelijkheid gesteld zijn, en slechts een verschillende toepassingsfeer bezitten, schijnt het mij totaal ongegrond bij gebrek aan een formeelen tekst, het eene boven het andere te plaatsen.

Maar zal in dit geval het probleem kunnen opgelost worden?

Laat ons eerst het vergelijkend recht nagaan. In de Fransche en Italiaansche koloniën, zijn de vermogensrechten tusschen inboorlingen en niet-inboorlingen, krachtens eene wet naar het moederlandsch recht beoordeeld. (Verslag van M. H. Solus, *Compte-rendu de la XXIIe session de l'institut colonial international le 18.19.20 avril 1923 à Lisbonne*. bl. XXIX-XIV.)

In de Engelsche koloniën wordt in 't algemeen in de rechtspraak aangenomen dat de verhoudingen tusschen inlanders en niet-inlanders volgens het plaatselijk geschreven recht dienen geregeld (l.c. bl. VIII). Krachtens het decreet van 6 November 1929 moet de rechter in de Portugeesche koloniën die geschillen *ex aequo et bono* beslechten (l.c. bl. XI en XXIX - (nota I). Hier zal men dus het vonnis moeten afwachten vooraleer te weten onder welk recht men gehandeld heeft!

In de Hollandsche overzeesche gebieden, buiten de vrijwillige onderwerping van inlanders aan het Europeanen-privaatrecht en bij gebreke aan bijzondere regeling door algemeene verordening, zal de rechter uit de bedoeling der partijen, den aard der rechtsbetrekking en de behoeften van het verkeer moeten opmaken welk recht op de bewuste rechtsbetrekking toepasselijk is. (Over een wettelijk fragment van intergentiel recht, Kleintjes, hoogleeraar te Groningen, *Rechtsgeleerd Magazijn*, 1919. — Staatsinstellingen van Ned. Indië, Kleintjes

B. II. bl. 252. — Beschouwingen over q. intern. privaatrecht. André De la Porte, Het recht in Ned. Indië, dl. 91, bl. 1. — Ind. T. Kollewijn, dl. 126, dl. 131, d. 132. — Verzameling van Ned. Indische rechtspraak en rechtsliteratuur, M. J. Duparc, President van den Raad van Justitie te Soerabaia, Verbo : Onderwerping aan het europeesch recht.)

Het blijkt dat de magistraten van Congo op het stuk van het intergentiel recht onder den invloed geweest zijn van de naburige koloniën, namelijk van Rhodesia en Fransch Congo en dat de rechtsbeoefenaars van koloniaal recht tot hiertoe te eenzijdig de Fransche auteurs gevolgd hebben.

Met reden reageerde de heer Rolin, voorzitter in ons Hof van Verbreking, op de vergadering van het Internationaal Koloniaal Instituut te Lissabon in April 1933 tegen het Fransche stelsel en wees hij op de onbillijkheid in intergentiele conflicten het gewoonterecht stelselmatig prijs te geven.

In gezelschap van den vertegenwoordiger van onze Noorderburen, den heer Moresco, drukte hij de meening uit dat indien eene wet diende uitgevaardigd, deze slechts een richtsnoer zou moeten geven ten einde aan den rechter immer toe te laten volgens de belangen van het sociaal en huiskundig leven, in feite te oordeelen (l.c. bl. 102).

Welnu, indien men deze opinie volgt en men zich met een leidraad tevreden stelt, is er geen nieuw decreet noodig, daar de Congoleesche wetgeving het gewenscht richtsnoer reeds bezit. Het mag waarlijk verwondering wekken dat men tot hiertoe er niet aan gedacht heeft.

Een der hoofdbeginselen van onze overzeesche wetgeving is dat in geval van ontstentenis van een regeling, de oplossing dient gezocht in de algemeene principieën van het recht, in de gebruiken en in de billijkheid (Verordening van 14 Mei 1886).

Door een eensluidende rechtsleer en rechtspraak wordt aangenomen dat die algemeene principieën eerst in ons koloniaal recht, en subsidiair in het Belgisch recht dienen gezocht (Nouvelles. Droit colonial: B. II. Droit civil anglais. n. I tot 4).

Ongetwijfeld bestaat er een nauwe verwantschap tusschen de vragen van internationaal privaatrecht en die van intergentiel recht. Inderdaad ontstaan beide twistpunten door het rechtsverkeer tusschen personen die onder ver-

schillend recht leven. Weliswaar komt in het conflict van internationaal privaatrecht een vreemd recht voor, wanneer in het onderzocht geval er slechts twee rechten van éénzelfde land in aanmerking komen, maar in beide gevallen doet zich toch dezelfde leemte voor : een hooger objectief recht dat aanwijst naar welk recht dient beoordeeld te worden.

Welnu indien, in de Belgische wetgeving, zelfstandige rechtsregels van internationaal privaatrecht niet dan sporadisch aanwezig zijn, heeft tevens onze koloniale wetgever zich bijzonder met die conflicten van internationalen aard ingelaten en een reeks voorschriften in het eerste boek van het B.W. opgesteld (art. 7 tot 15).

Al kan men die concrete regels van het internationaal privaatrecht niet eenvoudig in botsingen van intergentielen aard toepassen, zoo zal nochtans, naar de verordening van 14 Mei 1886, het leidend beginsel, dat aan die voorschriften ten grondslag ligt, niettemin dienstig zijn, om ook voor de betrekkelijke vraag van quasi internationaal recht tot een oplossing te komen.

Voor het vermogensrecht, buiten de gevallen waar dwingend recht dient toegepast of waar de rechtshandelingen uitsluitend door een der twee rechten voorzien zijn (b.v. verzekeringscontract, wisselbrieven, enz.) zal bij analogie met art. 11, lid 2 B.W., 1ste boek, — dat zegt dat « behoudens tegenovergesteld inzicht de overeenkomsten zullen beoordeeld worden voor hun inhoud, hunne uitwerksels, het bewijs naar de wetten van de plaats alwaar ze gesloten worden » en verder dat « de oneigenlijke contracten, de misdrijven en oneigenlijke misdrijven dienen beoordeeld naar de wetten van de plaats alwaar de handeling verricht werd », — het plaatselijk recht moeten toegepast worden, onder voorbehoud van de autonomie der partijen.

Volgens een verbintenis in de wildernis of in een centrum ontstaan is, zal men bijgevolg het adat of geschreven recht toepassen, tenzij naar de omstandigheden uitgemaakt wordt dat partijen een bepaald recht op het oog hadden, of dat gelet op den aard der rechtsbetrekkingen in de verkeersbehoeften, de voorkeur aan een der twee rechten dient gegeven.

Laat ons bijvoorbeeld een koopcontract gesloten in de brousse tusschen een Europeaan en een niet ingeschreven inlander veronderstellen. Bij het oplossen van de intergentiele rechtsmoeilijkheden zal men zich door art. 11, lid 2 van het B.W., boek 1 laten leiden, en bijgevolg het

plaatselijk recht, in casu het adatrecht, toepassen; behalve indien het blijkt dat de inboorling zijn rechten en handelingen onder de werking van het gecodificeerd recht heeft willen brengen.

Er dient opgemerkt dat indien die twee rechten, het gecodificeerd en het adatrecht, somtijds parallel loopen, ze ook dikwijls op talrijke punten divergeeren.

Zoo, bijvoorbeeld, indien in het geschreven recht het koopcontract voltrokken is wanneer men akkoord is over de zaak en den prijs, wordt in het adatrecht van Katanga tevens de koop slechts voldongen door de volledige uitbetaling van den prijs (Bull. jur. indigènes, II, Droit coutumier congolais, 1939, bl. 189).

De oplossing van het intergentiel probleem is dus hoegenaamd niet van praktisch belang ontbloomt.

Volgens het door lid 3 van art. 11 B.W., boek I, gesteld principie, zullen we eveneens voor de verbintenissen, ontstaan door de eenzijdige handeling van den schuldenaar, het een of ander recht toepassen, naar gelang de verbintenissen buiten of in een centrum ontstaan is.

Het schijnt dat er hier geen bezwaar van openbare orde zou oprijzen, daar beide rechten nationaal zijn, in weerwil het lid 3 van art. 11 B.W. een ander recht dan het plaatselijk recht toepassen, indien uit de omstandigheden zou blijken dat de schuldenaar bij het aangaan zijner verplichting zich, bij uitzondering, onder de wetgeving eener andere groep gesteld had, b.v. bij overeenkomst voor het ongeval.

In de Hollandsche overzeesche gebieden, in afwijking van de in het intern. privaatrecht aangenomen beginselen, worden nochtans die verplichtingen door het recht van dengene die de daad heeft verricht, en niet van de plaats der handeling beheerscht « omdat men onder de werking zijner eigen wetgeving handelt ». (Beschouwingen over q. intern. privaatrecht. André De la Porte l.c.)

Men mag echter niet uit het oog verliezen dat de Hollanders op weinig punten tot eene juridische constructie hun toevlucht hebben moeten nemen, dan wanneer wij, naar de verordening van 14 Mei 1886, een heilzaam richtsnoer in de stellige regels van internationaal privaatrecht vinden.

Voor het erfrecht geeft ons art. 10 B.W., boek I, een stipte leidraad. Art. 10 bepaalt inderdaad dat « de akten van uitersten wil, voor den vorm, door de plaatselijke wet en voor hun

uitwerksels door de nationale wet beheerscht zijn ».

Hier zullen wij dus het recht van den erflater toepassen. Al de auteurs overigens, zoowel in Frankrijk als in Italië, Nederland en België zijn over dit punt volledig akkoord (Solus. l. c. XXVII).

Indien b.v. een niet ingeschreven inlandsche moeder (van de 2de groep) als erfgenaam een mulatsch kind (van 1ste groep) overlaat, zal de erfenis volgens het adatrecht moeten verdeeld worden. In dit geval zal dus op een persoon van de eerste groep een recht dat het zijne niet is, toegepast worden.

Laat ons veronderstellen dat een inboorling in België overlijdt; zijn erfenis zal volgens het gecodificeerd of adatrecht dienen vereffend naar gelang hij tot de eerste of tweede groep behoorde.

Wat het personen- en familierecht betreft kunnen wij zeer kort zijn. Een conflict van rechten veronderstelt inderdaad meestal een gemengd huwelijk, t.t.z. een huwelijk tusschen personen van verschillend ras, wat tot hiertoe een hooge uitzondering is.

Het is algemeen aangenomen dat om geldig te zijn, een gemengd huwelijk, om redenen van openbare orde, volgens de door het geschreven recht bepaalde vormen dient voltrokken (Solus l. c. XVIII).

Maar door het feit dat een inboorling voor den ambtenaar van den burgerlijken stand verschijnt om een akte van den burgerlijken stand te doen opstellen, wordt hij ambtshalve krachtens art. 6 van B.W., Boek I, tot de eerste klasse verheven, en bijgevolg aan het gecodificeerd recht onderworpen.

Indien nu, beide aanstaande echtgenooten van Belgische nationaliteit zijn, maar van een ander statuut, (dus een huwelijk tusschen een staatsburger en een Belgisch onderdaan van de eerste groep), naar welke wetgeving, de overzeesche of de Belgische, zullen de uitwerksels van het huwelijk op de echtgenooten en op hunne kinderen moeten beoordeeld worden?

Die vraag dient m.i. beantwoord volgens de in art. 12, lid 2 en 3 van B.W., Boek I, gestelde principes van internationaal privaatrecht die de bovenhand geven aan de wetgeving van den man.

Het huwelijksvermogensrecht zal, naar luid van lid 3, door de wet van de eerste vestiging van het echtpaar bepaald worden.

Zoodus, in geval van een gemengd huwelijk, voltrokken in Congo tusschen een Belgisch staatsburger en eene inlandsche vrouw, of van een inboorling met een vrouw van Belgisch statuut, zullen de uitwerksels van het huwelijk, ten aanzien van de personen der echtgenooten en van de kinderen, naar het recht van den echtgenoot beoordeeld worden. Dit recht zal het Belgisch of het Congoleesch gecodificeerd recht zijn naar gelang de man Belg is van Belgisch of van coloniaal statuut.

Hun huwelijksstelsel zal door de wetgeving van hun eerste vestiging vastgesteld worden.

Door deze studie heb ik getracht aan te toonen dat, alhoewel er in de Congoleesche wetgeving geen positieve rechtsvoorschriften bestaan om de intergentiele moeilijkheden tusschen Europeanen en niet ingeschreven inboorlingen op te lossen, onze overzeesche wetgeving, dank

aan de verordening van 14 Mei 1886 en aan den titel II van het 1ste boek van het B. W., die in 9 artikels de voornaamste regelen van internationaal privaatrecht samenvat, ons een leidraad aan de hand doet voor de oplossingen der ontstane conflicten.

Het was dus volledig overbodig in vreemde koloniën en in vreemde rechtsleeren een richtsnoer te gaan opzoeken, dat wij in ons eigen recht bezitten.

Een bepaalde tekst schijnt eveneens van geen nut. Voor de moeilijkheden welke zich kunnen voordoen zouden we nochtans met vrucht de Hollandsche rechtspraak en rechtsleer van de Nederlandsche overzeesche gebieden kunnen raadplegen, waar in tegenstelling met de wetgeving der Fransche koloniën, gelijkheid bestaat tusschen verschillende plaatselijke rechten.

Maurice VERSTRAETE,

Hoogleeraar aan de Koloniale Hoogeschool.

NOG OVER DE IMPRAEVISIE-LEER

Juistheidshalve zou de titel boven dezer regels moeten luiden: « losse kritische kanttekeningen bij het wetsontwerp Carton de Wiart, Kluijskens en consoorten, dat terecht de impraevisie-leer in ons wetboek inschakelt. »

Ik behoor immers tot de aanhangers van het beginsel dat, omwille juist van de evenwichtigheid in de economische waarde der wederzijdsche prestaties welke de partijen vanzelfsprekend gewild hebben bij het afsluiten eener overeenkomst waaruit beiden baat willen halen, het den rechter moet toegelaten zijn in uitzonderlijke omstandigheden het abnormaal gestoorde evenwicht te herstellen. Want dat zouden partijen zelf gedaan hebben bij het ontstaan van het kontrakt, indien zij de onvoorziebare omstandigheden die de normale uitvoering harer wederzijdsche verplichtingen zijn komen storen, wél hadden kunnen voorzien. Het beginsel strookt dan ook volkomen met de grondslagen van ons verbintenissenrecht. Het steunt op den onderstelden wil der partijen bij wie de bekommernis van het « *cuique suma* », de rechtvaardigheidszin en ten slotte het goed overwogen eigenbelang voorziet bij het aangaan van om het even welke verbintenis betreffende stoffelijke goederen. Ik deel dan ook in de meening van Professor J. Van Houtte, waar deze in de ont-

worpen hervorming eerder eene aanvulling dan eene revolutionnaire wijziging van ons burgerlijk recht ziet.

De rechtsleer en, hoewel schuchtertjes, ook de rechtspraak hadden reeds het begrip « overmacht » ruimer beginnen opvatten dan bedoeld werd door de ontwerpers van het Code Napoléon: in dezen zin dat er geen physisch schier onoverkomelijke onmogelijkheid van uitvoering meer vereischt wordt: overeenkomsten worden soms ontbonden wanneer geoordeeld wordt dat, gezien de omstandigheden het « redelijkerwijze » onmogelijk of onbillijk ware te eischen dat de uitvoering door eene van de partijen gepresteerd worde.

Maar de ontbinding kan dikwerf voor de tegenpartij een even groot en onverdiend nadeel meebrengen: bij zooverre dat slechts door wijziging der voorwaarden de rechtvaardigheid in de verhoudingen kan bewaard en bevestigd worden: het wetsontwerp Kluijskens-Carton de Wiart voorziet ongetwijfeld in eene leemte en komt ten gepasten tijd.

De heer substituut Van Hille zelf, die op het jongste rechtskundig kongres te Gent de strakke oud-Romeinsche stelling « *pacta sunt servanda* » verdedigde, moest toegeven dat de billijkheid soms de wijziging zooniet de verbre-

king dezer «servanda pacta» wettigt, vermits hij het goedvindt dat de wetgever het, bij wijze van uitzonderingswetten doet. Heel het vraagstuk komt er diensvolgens op neer, of de wijzigingen aan den wetgever dan wel aan den rechter in ieder bepaald geval zullen overgelaten worden. En het spreekt vanzelf dat de tweede beter geplaatst is dan de eerste om snel in te grijpen, om het met volledige kennis der zaak te doen en vooral om telkens de rechten, verplichtingen en belangen van beide partijen zoo precies mogelijk af te wegen en op zijn Salomons met elkaar in harmonie te brengen.

Nu, in het licht van het hierbovenstaande valt dadelijk eene verwarringstichtende onnauwkeurigheid op, in den tekst die op 1 Februari 1940 op het bureel der Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers neergelegd werd.

Ziehier deze tekst :

«De volgende bepaling wordt in het Burgerlijk Wetboek ingelascht, alwaar zij artikel 1106bis zal uitmaken :

» Zijn de verplichtingen van een der contractanten buiten elke verhouding met het voordeel dat hij trekt uit het contract of met de prestatie van den medecontractant, zoodanig dat, volgens de omstandigheden, het te vermoeden is dat zijn toestemming niet ten volle vrij is geweest, kan de rechter, op verzoek van de benadeelde partij, het contract vernietigen of de verplichtingen verminderen. »

Men heeft doen opmerken dat deze tekst feitelijk twee gevallen voorziet : de benadeeling en de impraevisie. In feite valt de impraevisie zelfs geenszins in het beschreven raam, en worden uitsluitelijk de rechten der partijen in geval van benadeeling door den bestreden tekst geregeld.

Dit blijkt eenerzijds uit het «statische» werkwoordje «zijn» waarmee de volzin begint alsmede anderzijds uit de motiveering die in het artikel opgenomen is : «zoodanig dat, volgens de omstandigheden, het te vermoeden is dat zijne toestemming niet ten volle vrij is geweest. »

Ik vraag mij zelfs af wat de drie woorden «volgens de omstandigheden» hier te beduiden hebben. Zooals hij opgesteld is, laat de tekst alleszins aan den rechter geen andere macht over dan te onderzoeken of, op het oogenblik van het ontstaan der verbintenis, een der partijen niet abnormaal benadeeld werd. Hebben de ontwerpers de «impraevisie» op het oog ge-

had — en dit blijkt ten overvloede uit de memorie van toelichting — dan moet eenvoudig het werkwoord «zijn» vervangen door «worden». Hebben zij in een enkelen tekst en de benadeeling en de impraevisie willen behandelen, dan moest de aanvang luiden «zijn of worden...». In beide gevallen mag de motiveering, die trouwens slechts voor benadeeling gelden kan, gerust wegvallen.

Nu is het de vraag of het wel gewenscht voorkomt de twee gevallen in een en hetzelfde artikel af te handelen ; of het vraagstuk der benadeeling even rijp voor eene oplossing is als dat der impraevisie, en welke de draagwijdte ten dezen zijn zal van de nieuwe wet : worden de artikels 1674 tot en met 1685 van het Burgerlijk Wetboek die de benadeeling in zake verkoop van onroerende goederen regelen, er door afgeschaft ? Worden deze artikels door het nieuwe wetsontwerp integendeel aangevuld, in dezen zin dat, waar totnogtoe slechts de benadeeling in het hoofd van den verkooper weerhouden werd, voortaan de koper ook de verbreking van het kontrakt zal mogen aanvragen, zonder zelfs dat de benadeeling zeven twaalfden van den koopprijs bedrage ? Deze vragen en veel andere blijven onbeantwoord bij het lezen van het voorgesteld artikel en zelfs van de memorie van toelichting die het wetsontwerp begeleidt. Wanneer wijzigingen gebracht worden aan een in één en denzelfden stijl opgetrokken monument zooals het Codex Napoléon, is het niet teveel gevraagd dat de wijzigingen in harmonie gebracht worden met het geheel. Ik schaar me bij de aanhangers eener meer dynamische opvatting van het recht dan deze van hen die twee honderd en zelfs twee duizend jaar geleden de grondslagen legden van ons verbintenissenrecht. Doch deze verruiming der begrippen «billijkheid» en «goede trouw» — want daar komt het ten slotte op neer — die heel gemakkelijk in ons privaat recht kan ingevoerd worden, moet technisch zoodanig door-gewerkt worden en ineensteken dat het geheel blijft sluiten lijk een bus. Zooniet krijgt men chaos in de rechtspraak, de meest uiteenlopende tegenstellingen in de rechtsleer, rechts-onzekerheid en ten slotte onrechtvaardigheid in de rechtsbedeeling.

In verband hiermede is het, bij voorbeeld, nuttig het groot belang te onderlijnen van de juiste plaats waar het ontworpen artikel in het burgerlijk wetboek zal ingelascht worden.

De ontwerpers stellen voor : na art. 1106. Het zou artikel 1106bis uitmaken. Professor J. Van Houtte stelt voor : onmiddellijk na artikel 1134. Naar mijn oordeel zijn beide meeningen te absoluut. De ontworpen wijziging zou best verspreid worden over verschillende artikels in zeer verscheidene hoofdstukken en afdeelingen van ons Burgerlijk Wetboek. Een paar voorbeelden zullen het gevaar aanwijzen eener te eenvoudige en te radikale localisatie van de uiterst belangrijke innovatie welke het besproken wetsontwerp uitmaakt.

Artikelen 1134 bevat de eerste der lange reeks bepalingen welke handelen over de gevolgen der overeenkomsten in het algemeen. Het zegt namelijk dat de overeenkomsten te goeder trouw moeten uitgevoerd worden ; en, waar de impraevisie-leer op de veronderstelde goede trouw der partijen doelt, is het begrijpelijk dat men geneigd weze de ontworpen aanvulling bij dat artikel als een aanhangsel te doen aansluiten. Het gevaar is echter dat, omwille van de vaagheid en algemeenheid zijner bewoordingen, het nieuwe artikel over de benadeeling bij het ontstaan der overeenkomst of bij het plaatsgrijpen van onvoorzienbare gebeurtenissen, op alle mogelijke kontrakten toegepast worde, ook op zulke welke totnogtoe, op grond van de openbare orde, voor geen wijzigingen vatbaar waren, — zooals het huwelijkskontraat !

De samenkoppeling van de ontworpen aanvulling met artikel 1106, waarvan het een onderdeel zou uitmaken, brengt hetzelfde gevaar mede. Art. 1106 bepaalt de kontrakten onder bezwarenden titel. Zakelijke kontrakten zooals leening en borg, die slechts ten laste van een der partijen verplichtingen scheppen, vallen dus niet onder de toepassing van art. 1106 noch meteen van 1106bis. Is zulks wel de bedoeling van de wetsontwerpers ? Anderzijds mag de vraag gesteld, wat er wel toepasselijk op verklaard wordt. Dat uitzonderingswetten af en toe de normale uitwerking van het burgerlijk recht dwars zitten, is te verklaren door het uitzonderlijk, tijdelijk en duidelijk beperkend karakter dezer wetten. Iedereen weet waaraan zich te houden, en waarom en voor hoe lang. Doch quid, wanneer organische bepalingen en voorschriften van één en hetzelfde burgerlijk wetboek elkaar tegenspreken en teniet doen ?

Ten slotte stel ik de vraag of de ontworpen burgerrechtelijke wijziging niet best zou gepaard gaan met eene wijziging der wetten op

de bevoegdheid alsook op de burgerlijke rechtspleging.

De tegenstanders der impraevisie- of onvoorzienbaarheidsleer wijzen terecht op zeker gevaar van willekeur, van tegenstellingen en bonte verscheidenheid in de rechtspraak dat aan de innovatie vastzit. Niets is maatschappelijk zoo verderfelijker als rechtsonzekerheid, en het is deze bedenking welke velen het soms harde « *pacta sunt servanda* » doet verkiezen boven de mogelijke en billijker hervorming van overeenkomsten wegens onvoorzienbare omstandigheden. Het komt er diensvolgens op aan, de rechtsonderhoorigen te verzekeren en zelfs te waarborgen dat slechts in uitzonderlijke omstandigheden het nieuwe voorschrift zal toegepast worden.

Er is gesproken geworden over eene speciale motiveering der vonnissen en arresten, doch meteen gewezen op de geijkte formules welke in gelijkaardige gevallen gemakkelijk het gemeengoed worden der gerechtsorganen. Er is meer vereischt.

Er zou namelijk mogen voorgeschreven worden dat de rechters of Raadsheeren vóór wie de zaak aanhangig is, eenparig moeten akkoord gaan om eene overeenkomst op grond van onvoorzienbare omstandigheden te verbreken of te wijzigen. Dit ware een onbetwistbare waarborg tegen de te persoonlijke, willekeurige invallen van temperamentvolle magistraten die te gemakkelijk den diepen ernst van plechtig aangegane verbintenissen zouden over het hoofd zien. En een andere, hiermee samenhangende waarborg ware dat iedere rechterlijke beslissing waarbij kontrakten verbroken of gewijzigd worden op grond van onvoorzienbare omstandigheden steeds vatbaar zou zijn voor hooger beroep, ondanks tegenovergestelde bedingen. En ik denk hierbij niet alleen noch zelfs in de eerste plaats aan de talrijke zaken waarin de rechtbanken van eersten aanleg en van koophandel « *ratione summae* » (thans twaalf duizend vijf honderd, morgen misschien vijf en twintig duizend !) soms zeer summier vonnissen vellen. Ik denk vooral aan de ontelbare, dikwijls zeer belangrijke koophandelskontrakten met scheidsrechterlijk beding, waardoor soms aan één of drie mannen zonder de minste rechtskundige scholing onwederroepelijk de beslissing overgelaten wordt over het lot van zeer aanzienlijke belangen.

Het is beter een wetsontwerp onder het ob-

jektieve kijkglas der wetenschappelijke kritiek te nemen dan zich na het voldongen feit der stemming retrospectieve beschouwingen te moeten getroosten over wat had kunnen en moeten zijn.

De ontwerpers zelf van den hier besproken tekst schijnen het nut in te zien van amende-

menten, zooniet van eene volledige herziening van hun voorstel. Moge de wetgever rekening houden met de beschouwingen welke in deze bondige bijdrage werden geschetst!

M. PONETTE,
advokaat, Ronse.

RECHTSPRAAK

179

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 31 October 1939.

Voorzitter : Mr Poupeze de Kettenis.
Raadsheeren : H.H. Scheyvaerts en Mommaert.
Op. Min. : M. Sabbe.
Pleiters : Mrs Van Dieren en Wilmots.

KANSSPELEN. — KENMERKEN. — VEREISCHTEN VOOR STRAFBAARHEID.

Moeten als kansspelen worden aanzien, diegene waarbij de kans, voor een speler van middelbare gehalte, overwegend is op de behendigheid.

Terwijl art. 2 der wet van 24 October 1902 enkel de beteugeling der kansspelen beperkt tot die gevallen waarin de inzetten als overdreven voorkomen, bevat art. 1 der wet dergelijke beperking niet.

Op. Min. t/ Maes, Cooymans en Speleers.

Aangezien door de behandeling voor het Hof gedaan vastgesteld is dat te Antwerpen, het aangeslagen automatisch biljart merk «Peerless» van 12 tot 26 April 1938 in de herberg van betichte Cooymans en het aangeslagen automatisch biljart merk «Bally Bonus» van 1 Maart tot 20 April 1938 in de herberg van betichte Speleers uitgebaat werden; dat deze twee toestellen er door betichte Maes te Lier verblijvende, geplaatst geweest waren;

Aangezien op deze biljarten holten voorkomen waarin de bal kan vallen; dat de val van den bal in zekere dezer holten geen winst verschaft terwijl het bereiken van de andere holten recht geeft op prijzen van 2 tot 30 frank; dat er ook op deze spelen nagels en veeren voorkomen;

Dat uit de deskundige verslagen blijkt dat afwisselend, menigvuldige en elkander bestrijdende invloeden tusschen komen om de kracht van den slag van den trekknop of van de afspanning der veer op het balletje te verminderen om alzoo het balletje in zijn loop te vertragen en het naar alle kanten te werpen; dat de speler geen middel heeft om op deze elementen invloed uit te oefenen;

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak spruit dat de speler van middelmatige gehalte den loop van den bal niet genoeg kon regelen; dat de kans over-

wegend is op de behendigheid welke hij zou kunnen bewijzen; dat aldus deze toestellen als kansspelen dienen beschouwd te worden;

Dat aldus in rechte dient gezegd te worden niet alleenlijk dat kansspelen werden hetzij ingericht hetzij gehouden hetzij ter beschikking van het publiek gesteld, maar zelfs dat er voordeel uitgetrokken werd;

Aangezien het feit van uit kansspelen voordeel getrokken te hebben voorzien is door artikel 1 der wet van 24 October 1902;

Dat terwijl artikel 2 dezer wet enkel de beteugeling beperkt bij die gevallen waarin de inzetten overdreven voorkomen; de tekst van artikel 1 geen dergelijke beperking bevat, dat zulks trouwens het oogmerk van den wetgever was, dat inderdaad, ter zitting der Kamer van volksvertegenwoordigers, op 8 Maart 1901 de heer Minister van Justitie gezegd heeft : « L'interdiction qu'il (article premier) formule... attein l'exploitation des jeux de hasard organisés même en vue d'enjeux ne représentant que des sommes minimes » (Parl. ann. Kamer 1900, 1901, bl. 701; Is. Maus, Commentaire de la loi sur le jeu du 24 octobre 1902, p. 11, Répert. prat. de Droit Belge, V° Jeu en matière répressive, n° 28);

Aangezien Maes 60 % en Cooymans en Speleers 40 % trokken van de inzetten verminderd door de sommen als prijzen door de toestellen geleverd;

Dat dus de betichting ten laste van de drie betichten bewezen is;

Aangezien de verschillende feiten van uitbating uit een enkel en hetzelfde strafwaardig inzicht voortvloeien en dienvolgens slechts een enkele straf dient toegepast te worden;

Aangezien verzachtende omstandigheden dienen aangenomen te worden ten voordeele der betichten Cooymans en Speleers bij afwezigheid van een vroegere veroordeeling tot een crimineele of correctionele straf;

Aangezien eerste betichte binnen de vijf jaar voor het eerste dezer feiten reeds een veroordeeling krachtens de wet van 24 October 1902 opgelopen had, zooals het blijkt uit een uittreksel van vermeld arrest bij den bundel gevoegd;

Aangezien er redenen bestaan aan tweede en derde betichten die tot nog toe geen straf opliepen voor misdaad of wanbedrijf toepassing te doen van artikel 9 der wet van 31 Mei 1888, de omstandigheden der zaak van aard zijnde te hopen dat betichten hun gedrag zullen beteren;

Aangezien de meubelen, werktuigen, gereedschappen en toestellen voor den dienst der kwestieuze spelen gebruikt of bestemd alsook de gelden bij dezer spelen ingezet aangeslagen werden;

Aangezien de hier onder vermelde straffen eene billijke toepassing der strafwet uitmaken;

Om deze redenen :

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Het Hof,

Rechtdoende bij verstek jegens derde betichte en bij tegenspraak tegenover de andere partijen ;

Gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935; artikelen 1, 4, 5 en 6 der wet van 24 October 1902; 66, 50, 85, 40 van het strafwetboek; de wet van 27 December 1928, wet van 27 Juli 1871, art. 1 tot 5, 7; de wet van 31 Mei 1888, art. 9;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook art. 211, 194, 186 van het wetboek van strafvordering aangeduid ter zitting door den heer Voorzitter ;

Doet het bestreden vonnis te niet en bij eenparigheid der stemmen beslissende;

Verwijst betichte Maes tot eene boete van 200 fr. en betichten Coymans en Speleers ieder tot eene boete van 26 fr., ieder boete verhoogd met zestig deciem en alzoo respectievelijk gebracht op 1400 frank en 182 frank, te vervangen binnen den wettelijken termijn door eene respectievelijke hulpgevangenisstraf van 2 maand en 8 dagen;

Verleent aan tweede en derde betichten een uitsel der straf van 3 jaar, kosten uitgesloten, zoo zij binnen dien termijn geen ander verwijzing ondergaan voor wanbedrijf of misdad;

Verklaart verbeurd de hierboven gezegde aangeslagene gelden, meubelen, werktuigen, gereedschappen en toestellen, zonder uitsel;

Verwijst betichten solidairlijk in de kosten van eersten aanleg en van beroep beloopende 609 fr. 78+12,52 fr. eischbaar bij lijfswang tegenover eerste en tweede betichten en bepaald voor ieder van hen op eene maand.

180

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 17 Januari 1940.

Eenige Rechter : M. Malgaud.
O. M.: M. R. Rubens.

Pleiters : Mrs Smeesters en A. Vaes.

BEWAREND BESLAG. — SCHADEVERGOEDING. — FOUT VEREISCHT.

De betwisting van een rechtsvraag is op zichzelf een recht, en dit recht bevat het recht deze vraag anders te beoordeelen dan het Gerecht.

Het optreden voor het gerecht, om er te handelen of zich te verdedigen, kan daarom tot geen schadevergoeding aanleiding geven indien daarbij geen bepaalde fout begaan wordt.

De rechtspraak past zeer algemeen een anderen regel toe in zake van beslag en andere maatregelen van bewaring of voorloopige uitvoering, en veroordeelt de handelende partij van rechtswege tot schadevergoeding indien haar titel of haar rechtsvordering ten gronde later niet bekrachtigd wordt.

Deze tegenstelling tusschen het geding ten gronde en de bewarende maatregelen is een tegenstrijdigheid, daar in de maatschappelijke functie van het recht het een met het ander verknocht is. Er bestaat dan ook geen reden om de hierboven vermelde regel niet in alle gevallen toe te passen.

Alleen zal in feite, in het geval van bewarende maatregel, de fout van de handelende partij veel scherper beoordeeld moeten worden, daar deze de gevolgen daarvan bepaald heeft kunnen voorzien en ook billijkheidshalve het risico moet dragen van maatregelen die zij uitsluitend in haar voordeel neemt.

Begaat een fout degene die een beslag legt op basis van het verslag van een zee-expert, wanneer de zorgvuldige studie van dezes verslag, ook zonder bijzondere vakkundige kennis, aantoonde dat het zinken van een schip dat het verslag zou moeten uitleggen, integendeel volgens dit verslag onbegrijpelijk is.

De beslagene partij is niet verplicht den waarborg van een bank te verschaffen om het beslag te lichten en de schade aldus te vermijden.

Kennes t/ Northern Shipping.

Gezien de stukken van het geding en namelijk de dagvaarding van 25 April 1939 (geboekt te Antwerpen, 26 April 1939, D. 476, B. 64, V. 76. Ontvangen 15 fr., geteekend Van Gramberen);

Gezien art. 2, 34 tot 36, 41 en 67 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Aangezien de rechtspraak eensluidend aanneemt dat het feit van voor het gerecht op te treden, om er te handelen of zich te verdedigen tot geen schadevergoeding aanleiding geeft indien daarbij geen bepaalde fout gepleegd wordt. (Zie : Garsonnet, Traité de procédure civile, III, n° 1092; Pandectes françaises, V° Responsabilité civile, n° 572 en volg.; Répertoire de droit belge, V° Action, n° 275 en volg.; Pandectes belges, V° Responsabilité, n° 956 en volg.; Edmond Picard in Belgique judiciaire, 1867, kol. 679; Pirson et De Villé, Traité de la responsabilité civile, II, n° 460 en volg.; Campion, Théorie de l'abus de droit, n° 88 en volg.);

Aangezien inderdaad de wet die aan allen verbiedt zichzelf recht te verschaffen de belanghebbenden niet enkel machtigt maar ook aanspoort hun geschillen aan het gerecht te onderwerpen;

Aangezien bij de bedeeling van het recht de ervaring leert dat de oplossing van de tegenstrijdige belangen dikwijls moeilijk is, en dat, alhoewel de tusschenkomende beslissing wettelijk vermoed wordt de eenige ware oplossing te geven, de partijen het geval anders hebben kunnen beoordeelen;

Aangezien de betwisting van eene rechtsvraag dus op zichzelf een recht is en degene die daarvan gebruik maakt aan niemand een onrechtmatige schade toebrengt, derwijze dat een schadevergoeding slechts verschuldigd wordt indien het blijkt dat een

partij van haar onrecht bewust ware ofwel met een dergelijke lichtzinnigheid gehandeld heeft dat haar standpunt stellig onaanneembaar is en hare handeling een fout wordt;

Aangezien de rechtspraak hiermede een leer opgesteld heeft die verder gaat dan de wetteksten, dewelke, voor historische redenen, slechts bepaalde punten regelen: art. 130 B. W. en volgende beslissen enkel over de gerechtskosten; art. 130 laat niet toe te bewijzen dat geen fout begaan werd en voorziet niet de schade die buiten de gerechtskosten kan bestaan. (Zie hierover: Glasson, Tissier en Morel, *Traité de procédure civile*, T. III, n° 781;) een ware schadevergoeding wordt wel voorzien bij de uitzonderlijke rechtsplegingen (art. 479 en 494 W. B. Rp.) en eenige andere eischen (art. 213, 246 tot 248, 367, 390, 799 en 1025 W. B. Rp.); in enkele van deze gevallen wordt een boete opgelegd, die in andere gevallen afgeschaft werd door de wet van 31 Maart 1866;

Aangezien gezegde rechtspraak nochtans beperkt blijft tot de gevallen waar slechts een uitspraak van het gerecht over een recht gevraagd wordt, en integendeel de Hoven en Rechtbanken zeer algemeen een andere stelling innemen in geval van beslag of van andere maatregelen van bewaring of voorloopige uitvoering;

Aangezien in deze laatste gevallen gewoonlijk aangenomen wordt dat de verliezende partij, die dergelijke maatregelen genomen heeft, de schade die daaruit gesproken is moet vergoeden (Zie: *Pandectes belges*, V° Quasi-délit n° 183 en volg.; *Ibid*, V° Responsabilité n° 1021 en 1032 en volg.; *Ibid*, V° Saisie arrêt n° 1653 en volg.; *Ibid*, V° Saisie conservatoire n° 56 en volg.; *Ibid*, V° Saisie de navire n° 217 en volg.);

Aangezien dit verschil in de rechtspraak klaarblijkelijk gegrond is op een verschil in de feitelijke toestanden;

Aangezien de betwisting van een recht in het algemeen het bezit van de partijen onveranderd laat;

Aangezien integendeel een maatregel van bewaring of voorloopige uitvoering den staat van bezit van de beslagene partij ten voordeele van de handelende partij verandert;

Aangezien deze laatste een voordeel bereikt en aan de andere een schade berokkent zonder daarvoor een uiteindelijk erkend recht te hebben;

Aangezien zij aldus een risico schept en er het voordeel van geniet en dus billijk moet aangenomen worden dat ook het nadeel daarvan te zijnen laste moet vallen;

Aangezien een strenge handhaving van het begrip van verantwoordelijkheid ook noodzakelijk is om de macht die aan een der partijen gegeven wordt om over het bezit van de andere voorloopig te beschikken, in haar juiste perken te houden;

Aangezien deze rechtspraak in rechte een bepaalde vorm gekregen heeft in een arrest van het Hof van Verbreking van 19 Februari 1891 in zake Association linière tegen Van den Kerckhove (Pas. 1891, I, 75) waarin beslist wordt dat het recht beslag-arrest te leggen enkel toebehoort aan den-

gene die schuldeischer is, en dat de fout van de beslagleggende partij voldoende bewezen is wanneer later blijkt dat hare schuldvordering niet gegrond was, derwijze dat zij van begin af zonder titel noch recht gehandeld heeft;

Aangezien de rechtspraak aldus niet alleen een scherp verschil maakt tusschen enerzijds de rechtsvordering in het algemeen, waarin aan het Gerecht gevraagd wordt over een geschil recht te spreken, en anderzijds de maatregelen van bewaring of voorloopige uitvoering, maar daarbij ook twee tegenovergestelde stellingen inneemt, daar in het eerste geval het standpunt van de partijen bij het begin van het geding beoordeeld wordt en aangenomen wordt dat het recht op dit oogenblik twijfelachtig is en de partijen het recht hebben zich over hun recht te vergissen, terwijl in het tweede geval het standpunt der partijen na de beslissing beoordeeld wordt en aangenomen wordt dat de beslagleggende partij nooit eenig recht bezeten heeft omdat de uiteindelijke beslissing dit bewezen heeft, en haar vergissing als een fout bestempeld wordt, derwijze dat in een en dezelfde beslissing deze twee tegenovergestelde stellingen op dezelfde rechtsvordering toegepast kunnen worden;

Aangezien deze tegenstellingen geen tegenstrijdigheid zou bevatten indien het onderscheid tusschen de rechtsvordering en de maatregelen van bewaring altijd streng toegepast zou kunnen worden;

Aangezien nochtans dit onderscheid, dat op het eerste zicht klaar afgeteekend is, als minder bepaald voorkomt indien men de rechtsvordering in haar maatschappelijke functie aanziet;

Aangezien het recht niet enkel dient gesproken maar ook uitgevoerd;

Aangezien in het bijzonder tegenover vreemdelingen en voornamelijk in zake van scheepvaart de uitspraak van het Gerecht dikwijls zuiver theoretisch zal blijven indien niet een bewarend beslag haar een reële waarde geeft;

Aangezien in zake van voorrechten het nieuwe art. 37 van de wet over de scheepvaart aan de partijen het beslag als het enig middel aanbiedt om den termijn van een jaar, die voor een rechtsgeding dikwijls te kort kan zijn, tot drie jaar te verlengen, derwijze dat rechtsvordering en beslag als innig verbonden voorkomen;

Aangezien meer algemeen, in geval van slechte trouw van den verweerder, een bewarend beslag noodzakelijk de praktische voorwaarde van eene rechtsvordering is;

Aangezien op grond van deze beschouwingen de tegenstelling van de hooger vermelde stellingen dient vermeden en de toe te passen begrippen tot de eenheid dienen herleid;

Aangezien een eenvoudige oplossing bereikt wordt indien men van het algemeen aangenomen beginsel uitgaat dat de partijen hun standpunt, zoolang het redelijk en eerlijk is, in rechte mogen doen gelden, en dit voor hen een recht is, dat op zichzelf bestaat, zelfs indien eindelijk beslist wordt dat het beweerde recht waarop het zich ten gronde steunt, niet bestaat;

Aangezien dit begrip logischerwijze uitgebreid

moet worden op het beslag en de andere bewarende maatregelen alsook op de voorloopige uitvoering;

Aangezien inderdaad de wet deze maatregelen voorzien heeft als een onmisbare aanvulling van de rechtsvordering;

Aangezien de bedoeling en het nut van deze maatregelen deze zijn dat zij ter beschikking der partijen gesteld worden op een oogenblik waar het recht ten gronde nog betwist is;

Aangezien deze maatregelen dus deel uitmaken van de rechtsvordering en er geen reden bestaat om niet hier ook het beginsel toe te passen dat de handelende partij een recht uitoefent en daarbij het recht heeft zich te vergissen;

Aangezien bijgevolg in ieder geval schadevergoeding slechts verschuldigd is indien de partij die dit recht uitoefent nochtans daarbij een fout begaat;

Aangezien hier dient opgemerkt dat deze vraag van een fout in de beoordeeling van het recht onoplosbaar is indien men ze zuiver theoretisch beschouwt, want indien men aan iedereen het recht toestand een persoonlijke meening over het recht te hebben, staan al dergelijke meningen op gelijken voet en is het slechts de oppermacht van de Rechtbank die aan deze toelaat de eene meening als recht en de andere als vergissing te bestempelen;

Aangezien deze moeilijkheid nochtans opgeheven wordt door het rechtsbeginsel volgens hetwelk het gewijsde voor de waarheid gehouden wordt en de veroordeelde stelling als de dwaling;

Aangezien daaruit volgt dat het Gerecht ook den aard en den graad van zulke dwaling kan beoordeelen, en beslissen of een vergissing aanneembaar is ofwel onaanneembaar is en een fout wordt;

Aangezien daarbij op voet der algemeene beginselen in zake van fout de verantwoordelijkheid grooter zal zijn naarmate de partijen de schadelijke gevolgen van hun handeling hebben kunnen voorzien en ook naarmate de voorziene schade grooter is;

Aangezien hiermede het hooger gemaakte verschil weer te voorschijn komt tusschen de rechtsvordering in het algemeen, waarin aan het Gerecht gevraagd wordt over een geschil recht te spreken, en de maatregelen van bewaring of voorloopige uitvoering;

Aangezien op dien voet met de bestaande rechtspraak aangenomen moet worden dat de betwisting van een recht slechts bij uitzondering tot schadevergoeding aanleiding zal geven, en integendeel in het geval van een beslag de verantwoordelijkheid van de handelende partij veel strenger beoordeeld van de handelende partij veel strenger beoordeeld zal worden daar deze wist dat zij op voet van een nog onzeker recht een onherroepelijke schade aan de tegenpartij berokkende;

Aangezien hierbij komt dat de beslagleggende partij, zooals hooger gezegd, een belangrijk voordeel over de tegenpartij geniet en het principe van billijkheid dient toegepast dat zijn uitdrukking gevonden heeft in de rechtspreuk «cujus commodum, ejus incommodum»;

Aangezien nochtans de Rechtbank, zelfs indien zij deze beweegredenen zeer streng toepast, altijd

zal moeten nagaan of de beslagleggende partij een bepaalde onvoorzichtigheid begaan heeft;

Aangezien de hier aangenomen stelling afwijkt van de hooger aangehaalde rechtspraak van het Hof van Verbreking volgens dewelke de veroordeeling tot schadevergoeding van rechtswege moet volgen wanneer de schuldvordering waarop het beslag gesteund is niet erkend wordt (tenzij dat een bepaalde fout van den beslagene bewezen zou zijn);

Aangezien in tegenstrijd met deze rechtspraak van het Hof van Verbreking, die van 1891 dateert, het Hof van Beroep van Brussel in een arrest van 14 December 1938 in zake Assicurazione di Trieste tegen Van de Poel het bewijs van een bepaalde onvoorzichtigheid geëischt heeft in een geval dat met het onderhavig geding een groote gelijkenis heeft;

Aangezien in gezegd geval bewarend beslag op een binnenschip gelegd werd op den voet van een door het Gerecht bevolen deskundig onderzoek, waarin de deskundige besloten had dat het beslagen schip 87 jaar oud was en in een staat van sleet en slechten onderhoud was die het niet toeliet aan de gewone gebeurtenissen van de scheepvaart op de Schelde het hoofd te bieden, en het Hof beslist heeft dat de beslagleggende partij geen fout begaan had met zich op zoo bepaalde besluiten van een gerechtelijk deskundige te steunen;

Aangezien desaangaande dient opgemerkt dat de reeder die in dergelijke omstandigheden het leven van de bemanning waagt een dermate zware fout begaat dat deze moreel den doorslag geeft, alhoewel deze fout de beslagleggende partij niet rechtstreeks aanbelangt;

Aangezien de algemeene omstandigheden van het beslag in het onderhavig geval dezelfde zijn, maar er hier een scherp verschil bestaat voor hetgeen de besluiten van den deskundige aangaat;

Aangezien in het onderhavig geval de deskundige aanneemt dat het schip een uur voordat het begon te zinken, met een ander schip in botsing gekomen is en de deskundige ook bestatigt dat het schip een lek droeg toen hij het later gezien heeft, maar beweert dat dit lek bewerkt werd door een van de stalen trossen die na het ongeval rond het schip gelegd werden om het te heffen;

Aangezien nochtans, volgens het verslag, de aannemer van de heffingswerken verklaard heeft dat op de plaats van het lek zich geen tros bevond, en indien men aannemen mag dat de trossen zich verplaatst hebben, dan ook dient aangenomen dat een van de trossen tot op de plaats van het lek gegleden is en daar sporen gelaten heeft zonder dat daaruit zou moeten spruiten dat het lek toen niet reeds bestond;

Aangezien hoe dit ook zij, indien men de stelling van den deskundige volgt, daaruit dient besloten dat het schip geen lek droeg en, afgezien van onbeduidende inzijselingen, in goeden staat was, derwijze dat het zonder reden op onbegrijpelijke wijze zou gezonken zijn;

Aangezien de Rechtbank de nauwkeurige en trefende kritieken van het deskundig verslag aanneemt dat opgesteld werd door kapitein Lauweryns, die

door aanlegger als vakkundig raadsman aangesteld werd, maar ook zonder bijzondere vakkundige kennis een zorgvuldige studie van het verslag voldoende was om zich te vergewissen dat dit schriftstuk geenszins een vaste grond voor het beslag gaf;

Aangezien aanlegger dus niet aanzien kon worden als iemand die roekeloos het leven van zijn bemanning waagde en de beslissende morele factor, die zich voordeed in het geval dat het Hof van Beroep gevonnist had, in het onderhavig geval niet bestond;

Aangezien verweerster daarentegen de kracht moest inzien van de bewijsreden die tegen haar bestond in de art. 38 en 39 van de hier geldende algemeene bevrachtingsvoorwaarden, en haar schuldvordering dus zeer twijfelachtig en het beslag bijgevolg onvoorzichtig was;

Aangezien deze toestand niet veranderd wordt door het belang dat verweerster had den duur van haar voorrecht te verlengen;

Aangezien aan aanlegger geen verwijt gedaan kan worden om reden dat hij geweigerd heeft de waarborg van een bank te verschaffen om aldus het beslag te lichten, daar zulke waarborg voor een bedrag van 230.000 fr. een zware last daarstelde;

Aangezien voor hetgeen de schadevergoeding aangaat, verweerster beweert dat op het oogenblik van het beslag, rond elf maanden na het kwetsieuze ongeval, het schip nog niet hersteld was, en het beslag dus praktisch geen schade veroorzaakt heeft;

Aangezien aanlegger op deze bepaalde bewering niets antwoordt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord M. Rubens, substituut Prokureur des Konings, in zijn advies gegeven in openbare zitting;

Geeft aan verweerster akte dat zij het geding schat op meer dan 12.500 fr. en, alle andere besluiten verwerpende, zegt voor recht dat het beslag van 1 December 1936 onvoorzichtig was en verweerster gehouden is de daardoor door haar veroorzaakte schade te vergoeden, en vooraleer hierover recht te doen, alle andere middelen van bewijs voorbehoudende, beveelt dat aanlegger in persoon verschijnen zal ter zitting van deze kamer van 7 Februari 1940 te 9 uur, laat aan verweerster toe zich door haar wettigen vertegenwoordiger insgelijks daar aan te bieden, om over bovengemelde feiten onderhoord te worden krachtens art. 119 W. B. Rp.; voorbehoudt de kosten; verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande ieder verhaal en zonder borgstelling.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

181

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4e Kamer. — 14 December 1939.

Voorzitter : M. Du Bois.

Op. Min. : M. Van Hondt.

BEVOEGDHEID. — BEWAREND BESLAG. — BEVELSCHRIFT VAN DEN VOORZITTER VAN DE RECHTBANK VAN KOOPHANDEL. — EISCH TOT HERROEPING VAN HET BEVELSCHRIFT. — BEVOEGDHEID DER RECHTBANK VAN KOOPHANDEL.

Indien in algemeenen regel de rechtbank van Koophandel onbevoegd is om te kennen over de uitvoering harer beslissingen, is eene vraag tot handlichting van een bewarend beslag, gelegd ingevolge machtiging van den voorzitter der Rechtbank van Koophandel, en gesteund niet op moeilijkheden van uitvoering van het bevelschrift noch op de vernietiging door gebreken in zijne uitvoering maar enkel op de gepastheid van de genomen beslissing, alleen van de bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel.

Mr. Huurman q.q. t/ Stad Gent.

Overwegende dat het klipperschip «Avontuur», toebehoorend aan Arie Willem Versluis, door verweerster onder bewarend beslag werd gelegd bij exploit van deurwaarder Leyns te Gent, na verlof daartoe gegeven door den Heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Gent op 7 Februari 1939 ;

Overwegende dat Arie Versluis bij vonnis der arrondissementsrechtbank te Dordrecht (Nederland) in staat van faillissement werd verklaard op 13 April 1938 en eischer tot curator benoemd ; dat dit vonnis werd, met het «exequatur» overeenkomstig de regelen van het verdrag van 28 Maart 1935 tusschen België en Nederland bij vonnis van 22 Juni 1938, geregistreerd ;

Overwegende dat eischer houdt staan dat het verlof tot bewarend beslag ten onrechte aan verweerster werd gegeven daar volgens hem 1) het schip «Avontuur» behoort tot den boedel van het faillissement en geen rechterlijke maatregelen door verweerster jegens dit schip mogen genomen worden, 2) dat de schuldvordering van verweerster niet ontvankelijk is en in alle geval niet bevoorrecht ;

Overwegende dat verweerster de onbevoegdheid der rechtbank van eersten aanleg inroept om een bevelschrift van den voorzitter der rechtbank van Koophandel in te trekken ;

Dat eischer houdt staan dat de rechtbank van Koophandel onbevoegd is om te kennen over de uitvoering harer beslissingen ;

Dat hij om deze thesis, die in algemeenen zin waar is, te staven, rechterlijke beslissingen aan-

haalt die niet overeenstemmen met het onderhavig geval ;

Overwegende dat eischer dus zijne vraag tot handlichting van het beslag niet steunt op moeilijkheden van uitvoering van het bevelschrift van den voorzitter der rechtbank van Koophandel noch op de vernietiging van dit bevelschrift door gebreken in zijne uitvoering, maar enkel op de gepastheid van den toegelaten maatregel en de gegrondheid van de beslissing door den voorzitter van de rechtbank van Koophandel genomen ;

Overwegende dat in dit geval de rechtbank van Koophandel alleen bevoegd is om de beslissing van haren voorzitter te herroepen (Rép. du droit Belge, Ve Compétence en matière civile et commerciale Nr 711, alsook rechtsleer der rechtspraak daaronder vermeld) ;

Overwegende dat het bevelschrift, verlof gevend tot bewarend beslag ingevolge artikel 417 van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering slechts een eenvoudig bewarende maatregel is zooals zijne benaming het trouwens aanduidt ; dat dit bevelschrift het uitvoeringsformulier niet draagt en dat het bijgevolg bij toepassing van artikel 545 van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering geen uitvoerbare kracht heeft in den wettelijken zin van dit woord ;

Overwegende dat het bevelschrift, het bewarend beslag toelatend, geen ander doel heeft dan een voorwerp onder de hand van de justitie te brengen dan wanneer er gevaar is dat dit voorwerp onwederroepelijk kon weggenomen worden en aldus de doelmatigheid eener gebeurlijke veroordeeling vernietigd ; dat het bewarend beslag slechts een onderdeel is van de hoofdbetwisting en van dezelfde natuur is ; dat een verlof tot bewarend beslag den grond der zaak niet beoordeelt en dat indien later de hoofdbetwisting gevonnist wordt in den zin eener veroordeeling van de partij ten nadeele van wie het bewarend beslag werd toegelaten, de uitvoering tegen den schuldenaar op het aangeslagen voorwerp niet gebeurt ingevolge het bevelschrift van bewarend beslag, maar ten gevolge van het vonnis op den hoofdeisch dat slechts kan ten uitvoer gelegd worden door het uitvoerend beslag ;

Overwegende dat het bewarend beslag voorzien bij artikel 417 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering onder de rubriek staat «rechtsvordering voor de rechtbanken van Koophandel» ; dat dit artikel slechts een kwestie van proceduur behandelt en namelijk een voorloopigen, bewaren maatregel ; dat dienvolgens de toelating van den voorzitter en het gelegd beslag daden zijn van handelsrechtsvordering waarover de handelsjuridictie bevoegd is, zelfs in afwezigheid eener uitdrukkelijke beschikking in de wet op de bevoegdheid vermits deze beschikking staat in het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (Hof van Beroep Gent 15 Juni 1892, Pas. 1893, II, 11 en nota onder dit arrest) ;

Overwegende dat de eisch strekt tot herroeping van een bevelschrift ; dat de herroeping eener rechterlijke beslissing onder de bevoegdheid valt der rechtsmacht welke de beslissing nam ; dat dit

principe trouwens bekrachtigd wordt door artikel 636bis van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering (Kon. Besl. 30 Maart 1936) ;

Overwegende dat uit dit alles voortvloeit dat de burgerlijke rechtbank onbevoegd is om de gevraagde handlichting toe te staan ;

Om deze redenen :

De rechtbank, verklaart den eisch niet ontvankeijk ; verklaart zich onbevoegd om er over te beslissen en veroordeelt eischer tot de kosten.

182

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

31 December 1938.

Voorzitter : M. L. D'Hoedt.

Referendaris : M. E. Maertens.

Pleiters : Mrs Soudan, Grandjean en Carton.

BEVOEGDHEID. — SCHADE TENGEVOLGE VAN AANKLACHT BIJ HET GERECHT. — BURGERLIJK KARAKTER DER VORDERING TOT VERGOEDING. — GEHUWDE VROUW. — LID VAN HANDELSVENNOOTSCHAP. — ECHTELIJKE MACHTIGING TOT HANDELDRIJVEN VEREISCHT.

- I. *Om te weten of de verplichting, spruitende uit een misdrijf, een handels- of burgerlijk karakter heeft, moet men alleen op de oorzaak van de schade letten. Wanneer deze oorzaak een aanklacht bij het gerecht is, is zij altijd burgerlijk en deze burgerlijke aard kan niet gewijzigd worden door de omstandigheid dat de aanklacht gedaan werd om een handelsbelang te handhaven.*
- II. *De gehuwde vrouw, die, door een griffieverklaring van haren man, niet gemachtigd werd om handel te drijven, kan geen vennoot zijn in een vennootschap onder gemeenschappelijke naam, omdat zij hierdoor de hoedanigheid van koopvrouw zou verkrijgen : het is een onbekwaamheid van openbaar belang.*
- III. *In de vordering uitsluitend gesteund op het art. 1382 B. W., kan de verweerder niet aansprakelijk gemaakt worden voor zijne aangestelden.*
- IV. *Een handelsgemachtigde kan wegens een roekeloze aanklacht niet vervolgd worden krachtens het art. 12 n° 1 van de wet van 1876, omdat deze aanklacht nooit een handelsdaad is; noch een gehuwde vrouw, als handelsgemachtigde, wanneer zij door de griffieverklaring van haren man niet gemachtigd werd om dit beroep uit te oefenen.*

Cofman t/ Gelaude.

Aangezien eischer de echtelijke of rechtelijke machtiging voor verweerster vraagt om in rechten te staan, en de solidairlijke veroordeeling van verweerders tot de betaling van 15.000 frank schadevergoeding wegens een lichtzinnige aanklacht van verweerders ;

Dat zij immers beweerd hadden dat er in eischer's

winkel vijf pelsen lagen die uit hun winkel gestolen waren en dat de rechterlijke overheid deze pelsen aangeslagen heeft;

Aangezien verweerders samen besluiten dat Gelaude bijgevolg zijne vrouw machtigt;

Aangezien verweerders de onbevoegdheid van de rechtbank opwerpen, omdat hunne aanklacht gedaan werd in het openbaar belang en niet om een handelsbelang te dienen;

Aangezien eischer beweert dat verweerders een onvolkomen handelsmisdrijf bedreven hebben, daar zij de klacht deden om hunne gestolen waren terug te krijgen en de lage prijzen van een mededinger te bestrijden;

Aangezien men bij het eerste zicht zou geneigd zijn om te beslissen dat indien dit misdrijf gepleegd is, de oorzaak van de verplichting niet vreemd is aan den handel, doch dat volgens de rechtspraak van het Hof van Beroep van Gent men zich alleenlijk aan de oorzaak van de schade moet houden, om te weten of de verplichting die er uit volgt een handels-, of een burgerlijken aard heeft;

Dat deze oorzaak, de aanklacht bij het gerecht is, hetgeen altijd een burgerlijke daad is en indien zij gedaan werd om een handelsbelang te handhaven, haar burgerlijken aard hierdoor niet kan gewijzigd worden;

Aangezien voor wat verweerster betreft, de rechtbank daarenboven nog onbevoegd is omdat zij geen handel drijft doch slechts haren man behulpzaam is in zijn handel;

Dat eischer te vergeefs opwerpt dat verweerders samen handel drijven onder een firma Durrez Gelaude; dat verweerder immers zijne vrouw niet uitdrukkelijk gemachtigd heeft door een verklaring ter griffie en zij bijgevolg geen handel mag drijven, noch vennoot zijn in een vennootschap onder gemeenschappelijke naam, die haar de hoedanigheid van koopvrouw zou geven: het is eene onbekwaamheid van openbare orde;

Aangezien eischer opwerpt dat verweerder verantwoordelijk over zijne aangestelde vrouw is en dat hij deze vrouw mag dagvaarden als handels-gemachtigde bij toepassing van het art. 12 n° 1 der wet van 1876;

Aangezien eischer een vordering ingespannen heeft op grond van de art. 1382-83 B. W. en niet degene van het art. 1384, die gansch verschillend is, daar hij de hoofdelijke veroordeeling van verweerders vervolgt wegens hunne persoonlijke daden;

Dat de verantwoordelijkheid van den meester hier niet kan onderzocht worden;

Aangezien het voornoemd art. 12 niet toepas-selijk is: 1) omdat indien verweerster, volgens hare besluiten, de meester uitbaatster is, zulks niet bewijst dat zij een handelsgemachtigde of bediende is, dat dit overigens een beroep is die uitdrukkelijke machtiging van haren man door een verklaring ter griffie, zou vereischen;

Dat verweerster haren man vrijwillig helpt in zijn handel en zich wellicht het meest bezig houdt met het verkoopen; doch geen dienstverhuring met haren man gesloten heeft;

2) omdat de verantwoordelijkheid van den han-

delsgemachtigde of van den bediende slechts ontstaat wegens hunne koopmanschappen voor den werkgevers en dat een gerechtelijke aanklacht nooit kan beschouwd worden als een koopmanschap;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Verklaart dat zij onbevoegd is uit den aard der zaak, om te wijzen, veroordeelt eischer tot de gedingskosten begroot op de som van 139 frank, hierin niet begrepen de kosten van registratie der minuut, noch degene van de af te leveren uitgifte van het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar verklaard bij voorraad en zonder borg niettegenstaande elk verhaal;

Art. 2, 34, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935 werden toegepast.

BIBLIOGRAPHIE

COMMENTAREN OP DE HUISHUURWET

Nauwelijks was de wet van 22 Maart 1940 in het Staatsblad verschenen, of het regende commentaren op haar tekst.

Hoezeer wij ook de vlijt van de talrijke juristen, die zich beijverd hebben om de mysteries van deze wet dichter bij de rechtsbeoefenaars te brengen, moeten toejuichen, toch is het onze meening dat deze wet waarschijnlijk al dezen arbeid en deze opoffering niet ten volle verdient. Niettegenstaande ze zeer slecht is opgesteld, dat er zich allerlei onvolmaaktheden en zelfs tegenstrijdigheden in voordoen, toch is het geheel van deze wet betrekkelijk eenvoudig en zal hare toepassing zonder twijfel geen aanleiding geven tot belangrijk of interessant juridisch debat.

Het mag dan ook wel betwijfeld worden of de overvloed van commentaren op deze wet hoofdzakelijk werd ingegeven door zuiver wetenschappelijke belangstelling.

Er zijn in elk geval een paar verheugende vaststellingen te doen. De Vlaamsche commentaren, die verschenen, zijn minstens even talrijk en minstens even degelijk als degene die werden gepubliceerd in de Fransche taal en wat de vlugheid van publicatie betreft hoeven onze Vlaamsche commentatoren ook niet onder te doen voor hun franschtalige collegas.

Niettegenstaande het hoofdzakelijk bij schrijvers en uitgevers om een snelheidskoers ging, ten einde de allereersten te zijn om hun werk op de markt te brengen, toch zijn de meeste van deze commentaren zeer gewetensvol opgesteld en zijn de verschillende uitgaven in verhouding met de omstandigheden zeer flink verzorgd.

* * *

Robert ERKENS. De Huishuurwet 1940. — Wet van 22 Maart 1940 houdende uitzonderingsbepalingen van tijdelijken aard inzake huurovereenkomsten. — 1940. — De Sikkel, Antwerpen.

Dit boekje heeft niet enkel de verdienste het allereerste geweest te zijn dat op de markt verscheen, het onderscheidt zich door verschillende hoedanigheden. Het commentaar is bondig en uitstekend ingedeeld; de aanhalingen van de voorbereidende werkzaamheden zijn niet al te overvloedig en op zeer gepaste wijze aangehaald. Een schema van de wet is uitgewerkt geworden, waardoor met een oogopslag men volledig de economie ervan beheerscht. Het boekje onderscheidt zich door

een uitstekende typografische verzorging en het is uiterst matig van prijs.

Just HOUBEN en Emiel VAN CAUWELAERT. — De Huishuurwet. — Wet van 22 Maart 1940. — Huis F. Larcier, Brussel. — 1940.

Het commentaar van de Heeren Houben en Van Cauwelaert zal wel zeer bijzonder de aandacht op zich trekken, daar de Heer Houben in zijn hoedanigheid van senator zeer actief medegewerkt heeft aan het tot stand komen van de wet, en de Heer Van Cauwelaert een van de allereerste beschouwingen over den nieuwen tekst liet verschijnen in het Rechtskundig Weekblad.

Het is dan ook een toelichting vol wetenswaardigheden waarin menigvuldige bijzondere gevallen onderzocht worden en die buitengewoon nuttig zal zijn voor de praktijk.

Het boek is uiterst bevattelijk opgesteld; de hoofdingen van de kapitels zijn zeer dikwijls in den vorm van vragen gesteld, waarop dan een korte en zakelijke tekst het gepaste antwoord geeft.

Het boekje staat stellig een der eersten in de rij der onlangs verschenen commentaren.

Jan TIMMERMANS. — Huurders en verkuurders in mobilisatietijd. — N. V. Uitgeverij «De Schelde» — Boekhandel «Volk en Staat», Antwerpen.

Dit werkje, in zeer beknopten vorm opgevat, is hoofdzakelijk bestemd voor het groote publiek. Niettegenstaande zijn zeer bescheiden opzet bevat het al het essentiele dat belang heeft voor de praktijk. Het zal zonder twijfel is uitgebreiden kring verspreid worden en nuttige diensten bewijzen.

René PAYEN en Georges VAN KELECOM. — Commentaire pratique de la Loi sur les Loyers du 22 mars 1940 suivi des documents parlementaires s'y rapportant. — Etablissement Emile Bruylant, Bruxelles. — 1940.

De Heeren Payen en Van Kelecom zijn van ouds bekenden op het gebied van het commentaar der huishuurwetten. Zij hebben destijds over de vroegere huishuurwetten zeer gewaandeerde verhandelingen laten verschijnen.

In hun nieuw boek vindt men al de hoedanigheden terug die zoo terecht hun vorige werken hadden doen waardeeren. Zij hebben hun commentaar artikelgewijze opgevat en den tekst uitvoerig toegelicht met de voorbereidende werkzaamheden. Deze worden trouwens in een tweede gedeelte volledig overgedrukt wat stellig zijn nut heeft al wordt daardoor het werk uiterst omvangrijk.

In den beginne van hun boek verdedigen de auteurs een stelling, waarmede iedereen het niet zal eens zijn, waar zij de meening uitdrukken dat de wet slechts van toepassing zou zijn 10 dagen na haar publicatie, zulks niettegenstaande het art. 1 van de wet het tegenovergestelde zegt. De onderscheidingen welke de auteurs maken om deze meening te verdedigen kunnen wij niet bijtreden.

Voor het overige is het werk uitstekend verantwoord.

Marcel LA HAYE en Raymond DUFLOU. — Commentaire de la Loi portant des dispositions exceptionnelles et temporaires en matière de Baux à Loyer (Loi du 22 mars 1940). — Maison Ferd. Lardier. — Brussel. — 1940.

Dit commentaar is wel het uitvoerigste dat tot nu toe het licht zag. Het onderscheidt zich door de omstan-

digheid dat het de huishuurwet niet uitsluitend als een zelfstandig document bestudeert, doch dat het hare bepalingen in verband brengt met het algemeen burgerlijk recht en met de uitzonderingswetten die op allerlei ander gebied in den laatsten tijd het licht zagen.

Het boek bevat ook een uitstekende samenvatting van de rechtspraak betreffende art. 1722 B. W., waarmede dan de bepalingen van de huishuurwet worden vergeleken.

Deze methode wordt nog op verschillende andere punten herhaald en zij maakt van het boek een waardevol geheel dat grooter belang heeft dan dit van een eenvoudig commentaar.

Voor het overige worden de uitleggingen, die verstrekt worden toegelicht met passende voorbeelden, met een bescheiden en terzake dienende aanhaling van de voorbereidende werken en onderscheidt het boek zich op alle gebied door degelijkheid en klaar inzicht.

Leon BIENAIME. — La loi sur les loyers. — Office de Publicité. — Bruxelles. — 1940.

Dit beknopt boekje heeft de verdienste van een uitstekende systematiek, waardoor het gebruik ervan ten eerste dient aanbevolen. Men vindt met het grootste gemak de oplossing van alle vragen die zich kunnen stellen en zonder eenige overlading is al het essentiele van de wet op eenvoudige en duidelijke wijze uiteengezet en besproken.

R. Victor.

WETGEVING

VERSLAG uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsvoorstel tot wijziging der wet van 25 April 1896 op het eerherstel der veroordeelden.

Mevrouwen, Mijne Heeren,

De toelichting gevoegd bij het wetsvoorstel van onzen geachten collega, den heer Rolin, bepaalt duidelijk zijn strekking en ontslaat ons van verderen commentaar.

Volgens de wet van 25 April 1896 mag een veroordeelde zijn eerherstel pas na een termijn van vijf of tien jaar aanvragen.

De veroordeeling tot een politiestraf, sedert minder dan vijf jaar uitgesproken, belet het verleen van eerherstel (art. 1, 3°).

Eensgezind erkent de rechterlijke wereld dat in zeer veel gevallen, deze al te strakke bepaling betreurenswaardige gevolgen na zich sleept.

Om dit te verhelpen, stelt de indiener van het wetsvoorstel voor art. 1, 4° te volledigen met een nieuwe bepaling, naar luid waarvan een veroordeeling tot een politiestraf of tot een correctionele geldboete opgelopen gedurende den termijn van vijf of tien jaar, geen volstrekt beletsel voor eerherstel kunnen zijn, mits de feiten waarop de nieuwe veroordeeling steunt de zedelijkheid van den veroordeelde niet aantasten.

Dit laatste punt wordt dus overgelaten aan het oordeel van het Hof dat kennis neemt van de aanvraag.

De goedkeuring van deze wijziging moet automatisch een aanvulling van artikel I, 5° na zich slepen.

Dit wordt dan artikel 2 van het wetsvoorstel. Het hoeft niet te worden toegelicht.

De wet van 25 April 1896 bepaalt in haar artikel 5 dat, na de verwerping van eene vraag om eerherstel, deze niet mag worden hernieuwd vóór het verstrijken

van een termijn van twee jaar met ingang van den datum van het arrest.

Naar luid van een overgangsbepaling, die art. 3 van het wetsvoorstel uitmaakt, kunnen aanvragen die niet konden worden ingewilligd wegens bestaan van een veroordeeling tot een politiestraf of tot een correctioneële geldboete, andermaal vóór het verstrijken van den termijn van twee jaar voorzien bij artikel 5, worden ingediend.

Bij het onderzoek van dit wetsvoorstel in de Commissie, bleek een wijziging van het eerste artikel, 3° geboden.

Bij toepassing van deze paragraaf, gaat de termijn van vijf jaar, voor de voorwaardelijke veroordeeling, pas in met den dag waarop deze vervalt of bij het verstrijken van het uitstel.

Zoo de veroordeeling effectief wordt, wegens het oploopen van een nieuwe veroordeeling tot een crimineele of correctioneële gevangenisstraf, dan levert dit geen bezwaar op. Het stelsel van de geldende wet blijft van toepassing en daarvan wordt niet afgeweken.

Doch dit voorstel beoogt juist de van de, althans automatische toepassing van dezen regel, uit te sluiten de gevallen waarin de nieuwe, zelfs correctioneële, veroordeeling een geldboete bedraagt.

Dergelijke veroordeeling brengt evenwel mede dat de voorwaardelijke veroordeeling effectief wordt.

Dit zou voor gevolg hebben, voor den correctioneelen veroordeelde — wiens geval een gunst waardig werd bevonden, — dat het oploopen van een nieuwe veroordeeling tot een minder gunstigen toestand zou plaatsen, ten aanzien van het eerherstel, dan zoo de veroordeeling gewoon ware geweest.

Dit eerherstel kon, krachtens artikel 1, 3°, hem slechts worden verleend, vijf jaar na de uitgestelde straf, terwijl zij dit veel vroeger had kunnen zijn, zoo de straf onmiddellijk werd gelast en ondergaan.

De goedkeuring van het voornaamste voorstel moet deze terechtwijzing voor gevolg hebben.

Een dergelijke opmerking is geboden in verband met de voorwaardelijke invrijheidsstelling.

De wet voorziet dat de termijn loopt vanaf de uitdooving van de straf. Het Hof van Verbreking heeft, terecht naar het schijnt, beslist (22 Juli 1901, Pas. 1901-I-349) dat in geval van voorwaardelijke vrijstelling, het uitgangspunt gelegen is op den dag dat de vrijstelling definitief is geworden.

Welnu, dit veronderstelt, volgens de huidige wetgeving, het verstrijken van een termijn gelijk aan het dubbel van den termijn van opsluiting dien deze moest ondergaan, op den datum waarop de vrijstelling te zijnen voordeele werd belast.

Aldus, en in strijd met elke logica, geeft het verlee-

nen van de voorwaardelijke vrijstelling onvermijdelijk aanleiding tot een *vertraging* in het mogelijk verleen van het eerherstel.

Het schijnt dat men integendeel moet aannemen dat de werkelijke proeftijd dezelfde moet zijn en dat de termijn derhalve, in geval van voorwaardelijke vrijstelling, moet worden gerekend vanaf den dag dezer vrijstelling, ter uitzondering van het geval dat zij mocht worden ingetrokken.

Uw Commissie stelt u derhalve voor het 3° van het eerste artikel te vervangen door de volgende bepaling die aldus het eerste artikel van het wetsvoorstel zal worden:

«Er moeten vijf jaar verlopen zijn ofwel sedert de veroordeeling indien deze voorwaardelijk is, ofwel, in de overige gevallen, sedert de uitdooving van de straf of sedert de voorwaardelijke vrijstelling die niet werd ingetrokken.»

Dit wetsvoorstel alsmede het verslag werden eenparig aangenomen.

De Verslaggever,
Jos. DE CLERCQ.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

Amendement door de Commissie voorgesteld.

Aan den tekst van het wetsvoorstel een artikel (nieuw) te doen voorafgaan luidende:

Het eerste artikel, 3°, der wet van 25 April 1896 wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Er moeten vijf jaar verlopen zijn ofwel sedert de veroordeeling indien deze voorwaardelijk is, ofwel, in de overige gevallen, sedert de uitdooving van de straf of sedert de voorwaardelijke vrijstelling die niet werd ingetrokken.»

BALIELEVEN

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

Op Dinsdag, 16 April a.s., te 20.30 uur, richt het Vlaamsch Pleitgenootschap bij de Balie van Brussel, een openbaren voordrachtavond in, in de zittingszaal van het Hof van Assisen ten Gerechtshove.

Prof. Dr. C. Heymans, Nobelprijs in de geneeskunde en de physiologie 1938, Hoogleraar aan 's Rijks Universiteit te Gent, houdt een lezing met lichtbeelden en film: «Over hart en bloedsomloop». De geschiedenis der ontdekking van den bloedsomloop met een overzicht omtrent den anatomischen bouw en de functies van het hart.

VLAAMSCH JURISTEN ABONNEERT U OP
"HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD" !!